

Utfyllende regler til PhD-program ved Det humanistiske fakultet, Universitetet i Tromsø

Vedtatt 29. mars 2006 av styret ved Det humanistiske fakultet med hjemmel i Forskrift for graden philosophiae doctor (PhD), vedtatt av styret ved Universitetet i Tromsø 15. desember 2005 (S 77-05) med hjemmel i §§ 3-3, 3-7 og 3-9 i Lov 1. april 2005 nr. 15 om universitet og høyskoler.

Punkt 1 Virkeområde (forskriftens § 1)

Doktorgradsutdanninga ved Det humanistiske fakultet tar sikte på å lede fram til graden PhD i humanistiske fag innenfor én av følgende fire studieretninger:

- Dokumentasjonsvitenskap
- Kunstvitenskap
- Litteratur- og kulturvitenskap
- Språkvitenskap

Punkt 2 Målsetting (forskriftens § 2)

I tillegg skal doktorgradsstudenten få en videregående opplæring i teori og metode som gir faglig dybde og bredde i eget fag, samtidig som faget settes inn i en større ramme. Gjennom studiet skal doktorgradsstudenten også få trening i formidling av vitenskapelig arbeid.

Punkt 3 Opptakskrav til Phd-program (forskriftens § 5)

Opptak skjer i utgangspunktet kontinuerlig, men fakultetet kan fastsette frister for innsending av søknader dersom det finner dette påkrevd eller formålstjenlig.

Søkeren skal normalt ha høyere grad (hovedfag eller mastergrad) innenfor det fagområdet/den studieretningen han eller hun søker opptak til. Søkere som ikke har slik utdanning, kan tas opp til doktorgradsstudiet dersom de gjennom studier eller praksis har skaffet seg kunnskaper som er relevante for det fagområdet/den studieretningen de søker opptak til, og har annen godkjent utdanning.

For å bli tatt opp på doktorgradsutdanninga må søkeren dokumentere tilstrekkelig potensial for forskning. Søkere med dårligere snitt enn B (eller tilsvarende) på fordypningsblokken i bachelorgraden og mastergraden vil vanligvis ikke bli tatt opp.

Punkt 4 Søknaden (forskriftens § 6)

Som vedlegg *kan* følge CV, bekreftelse på avlagte eksamener i kurs/emner som søkes godkjent innenfor opplæringsdelen av studiet, dokumentasjon på eventuell annen relevant utdanning eller arbeidserfaring.

Prosjektbeskrivelsen

For søkere som er tilsatt i stipendiatstilling, er prosjektbeskrivelsen som følger søknad om opptak til doktorgradsutdanninga, vanligvis den samme som søkeren har fått vurdert i forbindelse med stipendsøknaden. Andre søkere til doktorgradsutdanninga skal også legge ved en egen prosjektbeskrivelse. Prosjektbeskrivelsen skal være på maksimalt 10 sider og bør inneholde opplysninger om følgende punkt:

- Søkeren må dokumentere god *kjennskap* til forskningsområdet; både nasjonalt og internasjonalt.
- *Problemstillingen* må være klart framstilt og tilfredsstillende avgrenset. Det må vises at prosjektet innebærer en utvidelse av eksisterende kunnskap, og/eller at kunnskapen gir grunnlag for videre forskning på feltet.
- Det må vises at de *metodene* og *teoriene* som tenkes brukt, er godt egnet til å besvare problemstillingen, eller at det er gode muligheter til å utvikle den nødvendige metode og teori. Analysemetoder, herunder statistiske metoder som er nødvendige for å vurdere betydningen av forskningsresultatene, må beskrives.
- Det må formuleres et konkret og etterprøvbart *hovedmål* som gir en beskrivelse av hva slags resultater som forventes oppnådd i prosjektperioden, og etterprøvbare delmål som leder fram til hovedmålet.

Punkt 5 Opptakskomiteé (forskriftens § 7)

Opptak avgjøres av styret for PhD-programmet etter innstilling fra styret for de berørte instituttene.

Punkt 6 Avgjørelse om opptak (forskriftens § 8)

Det tas normalt opp søkere som har fullfinansiering, eller søkere som er ansatt i vitenskapelig stilling med tid til egen forskning. Fakultetet kan vedta at søkeren opptas under forutsetning av at han eller hun senere kan fremlegge en tilfredsstillende finansieringsplan for studiet. Opptaket vil da tre i kraft fra det tidspunkt finansieringsplanen er godkjent av fakultetet.

Søker som ikke har avklart finansiering av prosjektet på søketidspunktet, kan bli tatt opp dersom det gjennom søknad, prosjektbeskrivelse og anbefaling fra instituttstyre og veileder godtgjøres at doktorgradsstudiet kan gjennomføres innenfor en tidsramme på maksimalt tre år ut over normert tid.

Punkt 7 Avtale (forskriftens § 10)

Avtalen undertegnes umiddelbart etter at opptaket er godkjent, og fortrinnsvis før studiet påbegynnes.

Punkt 8 Doktorgradsutdanninga (forskriftens § 13)

For doktorgradsstudenter som er tilsatt i stipendiatstillinger (som NFR-stipendiat, universitetsstipendiat eller liknende), kommer pliktarbeid ved fakultetet tilsvarende ett år i tillegg. Reglene for pliktarbeid for stipendiater er ikke del av studieplanen, men fås ved henvendelse til fakultetet.

Punkt 9 Opplæringsdelen (forskriftens § 14)

Mål

Formålet med opplæringsdelen er å videreutvikle den faglige og vitenskapelige skolering som doktorgradsstudentene har fått gjennom sine tidligere studier. Opplæringsdelen skal både være en støtte for arbeidet med avhandlinga, særlig med hensyn til avklaring av grunnlagsproblemer og teoretisk-metodiske spørsmål som reiser seg underveis i arbeidet, og gi doktorgradsstudentene en ballast for videre akademisk arbeid.

Innhold og omfang

Opplæringsdelen består av tre komponenter som til sammen tilsvarer 30 studiepoeng/ett semesters arbeid: fagspesifikk teori/metode (15 studiepoeng), vitenskapsteori og etikk (10 studiepoeng) og formidling (5 studiepoeng). I tillegg kommer et avhandlingsseminar. Disse komponentene beskrives nærmere nedenfor. Man kan søke styret for PhD-programmet om godkjenning av opplæringsdelen selv om hver enkelt komponent har annen vektning.

Ansvar for gjennomføring

Fakultetet har det formelle ansvar for utdanningstilbudet innenfor opplæringsdelen og arrangerer forelesninger og/eller kurs på doktorgradsnivå gitt av gjesteforelesere eller fakultetets egne lærere i den grad det er ressurser til og grunnlag for det. Undervisningen kan gis på fakultetsbasis, fagområdebasis eller institutt/miljøbasis. Ansvaret for gjennomføringen av undervisningen ligger hos styret for PhD-programmet, som planlegger undervisnings-tilbudet i samråd med prodekan, veiledere og doktorgradsstudentene. Innholdet av kursene og forelesningene vil variere fra år til år.

Doktorgradsstudentene kan kombinere forskjellige typer forelesninger og kortere eller lengre kurs/emner arrangert av HUM-fak eller andre fakultet og institusjoner. Fakultetet vil være behjelpelig med å finne fram til høvelige kurs ved andre institusjoner, men det forutsettes at doktorgradsstudentene selv også holder seg orientert om eksterne kurs som kan være av interesse.

Omfang av tekstgrunnlag og undervisning vil kunne variere med emnets form og innhold, men 10 studiepoeng tilsvarer i gjennomsnitt 400-600 sider og minimum 15 undervisnings-timer utenom ordinær paper-presentasjon fra deltakerne. Emnet må arrangeres over minimum 3 dager.

Emnet vil gi 10 studiepoeng uttelling ved ulike former for arbeidskrav, muntlige innlegg eller innlevering av paper/essay. Nærmere presisering framkommer i emnebeskrivelsen. Vurderingsform er bestått/ikke bestått.

Det er ønskelig at doktorgradsstudentene deltar på minst ett nasjonalt eller internasjonalt forskningsseminar i løpet av studietiden.

Doktorgradsstudenter som tilbringer en vesentlig del av rekrutteringsperioden sin utenlands, skal redegjøre for hva han eller hun har fulgt av undervisning der, og kan søke styret for PhD-programmet om å få dette godkjent som en del av opplæringsdelen.

Avhandlingsseminar

Styret for PhD-programmet arrangerer i samarbeid med institutt eller faggrupper ulike typer avhandlingsseminar med jevne mellomrom og etter avtale med doktorgradsstudentene (eventuelt med adgang også for seniorforskere og hovedfagsstudenter). Her får studentene trening i å legge fram sitt eget forskningsmateriale og i å forsvare egne vitenskapelige resultat og ideer som en del av arbeidet med avhandlinga.

Deltakelse i avhandlingsseminaret gir ikke studiepoeng, men det er en forutsetning at doktorgradsstudentene deltar aktivt både med å legge fram sin egen forskning og med å sette seg inn i det andre arbeider med. Alle doktorgradsstudenter skal legge fram deler av avhandlinga sin på et seminar minst en gang hvert år/tre ganger i løpet av studietiden.

Fagspesifikk teori og metode

Gjennom undervisningen i fagspesifikk teori og metode skal doktorgradsstudentene få et innblikk i metodemessige og teoretiske forskjeller mellom ulike vitenskapelige retninger innenfor sitt fag eller sin studieretning (dokumentasjonsvitenskap/kunstvitenskap/litteraturvitenskap/språkvitenskap) så vel som teoretiske og praktiske perspektiv på forskjellige typer vitenskapelig arbeid. I tillegg til fakultetets egne tilbud i fagspesifikk teori og metode oppfordres doktorgradsstudentene til å benytte seg av nasjonale og internasjonale kurstilbud.

Vitenskapsteori

Denne delen av utdannelsen skal inkludere generell vitenskapshistorie/-teori så vel som generell problemorientering (begrepsapparat, forklaringsmodeller, paradigmer osv.) og etikk. Fakultetet arrangerer egne tilbud i vitenskapsteori, vanligvis som konsentrerte kurs, i den grad det er grunnlag for det. Det er også anledning til å søke om å få godkjent eksterne kurs i vitenskapsteori.

Gjennomføring av vitenskapsteoridelen dokumenteres ved godkjent skriftlig framstilling på 5-10 sider, som skal leveres for godkjenning innen 2 måneder etter kursavslutning. Godkjenningen foretas av den kursansvarlige pluss en intern sensor.

Formidling

Doktorgradsstudentene kan velge ett av følgende alternativ (i samråd med veileder):

- Deltagelse med eget bidrag på konferanse.
- Kort seminar (om eget emne) for hovedfagsstudenter.
- Populærvitenskapelig presentasjon av faglig emne i form av artikkel, foredrag, utstilling eller annet.

Opplæringsdelen skal være godkjent av styret for PhD-programmet før avhandlinga leveres til bedømmelse.

Søknad om endringer i godkjent plan for opplæringsdelen skal utarbeides i samråd med hovedveileder og avgjøres av fakultetet.

Opplæringsdelen for forskerskolen ved CASTL

Doktorgradsstudenter som er tatt opp til forskerskolen ved CASTL (fra høsten 2005), følger et alternativt studieopplegg i språkvitenskap innenfor Phd-programmet ved Det humanistiske fakultet. Det som i hovedsak skiller opplegget for forskerskolen fra det vanlige programmet i språkvitenskap, er at forskerskolen stiller strengere krav til arbeidskrav som en obligatorisk del av opplæringsdelen.

Opplæringsdelen består, som i det vanlige opplegget, av tre komponenter som til sammen tilsvarer 30 studiepoeng/ett semesters arbeid: fagspesifikk teori/metode (15 studiepoeng), vitenskapsteori og etikk (10 studiepoeng) og formidling (5 studiepoeng). I tillegg kommer obligatoriske arbeidskrav som ikke gir studiepoeng. Disse komponentene beskrives her bare i den grad de skiller seg ut fra det vanlige opplegget.

1) Kurs/emner som gir studiepoeng:

- a) For kurs/emner innenfor *vitenskapsteori og etikk* se ovenfor.

- b) Det gis 15 studiepoeng *fagspesifikk teori og metode* for deltagelsen på fagrelevante forskerutdanningskurs. 10 studiepoeng skal oppnås ved deltagelse på prosjektkurs som arrangeres i regi av CASTL; for de 5 resterende studiepoeng kan doktorgradsstudenter benytte seg av lokale, nasjonale eller internasjonale kurstilbud.
- c) Det gis 5 studiepoeng innenfor *formidling* ved å delta på seminaret "Workshop on professional skills in linguistics." Seminaret arrangeres jevnlig i regi av CASTL. Man kan søke styret for PhD-programmet om godkjenning av opplæringsdelen selv om hver enkelt komponent har annen vektning.

2.) Arbeidskrav som ikke gir studiepoeng:

- a) Doktorgradsstudenter innenfor forskerskolen skal delta på tre semesterlange kurs, arrangert av CASTL. Det kan enten være tre prosjektkurs arrangert i regi av CASTL eller to prosjektkurs i tillegg til et såkalt 'advanced seminar', hvis det tilbys.
- b) Doktorgradsstudenter generelt skal delta på et avhandlingsseminar og legge frem deler av prosjektet minst tre ganger i stipendiatperioden. Doktorgradsstudenter innenfor forskerskolen innfrir dette kravet ved å presentere deler av sitt arbeid i CASTLs prosjektgruppeseminarer.
- c) Doktorgradsstudenter innenfor forskerskolen skal skrive fire essayer før de starter med skriving på avhandlinga. Disse essayene skal ideelt sett bli deler av avhandlinga.

Punkt 10 Krav til doktoravhandlinga (forskriftens § 17)

Avhandlinga kan være et frittstående arbeid, en videreføring av hovedfagsoppgave/mastergradsoppgave eller arbeid på tilsvarende nivå. Avhandlinga kan også være en videreføring av faglig arbeid som er utført tidligere i forbindelse med andre eksamener i studiet.

Avhandlingas form avtales mellom stipendiaten og vedkommendes veileder(e) så tidlig som mulig. I avgjørelsen om hvilken form som benyttes, bør det også tas hensyn til den ulike tradisjonen som de enkelte humanistiske fag har for å skrive avhandlinger.

Ei avhandling basert på flere artikler skal, i tillegg til sammendraget, bestå av minst 4 artikler. Sammendraget i avhandlinga skal ikke bare sammenfatte, men også sammenstille de problemstillinger og konklusjoner som legges fram i artiklene i et helhetlig perspektiv, og på den måten dokumentere sammenhengen i avhandlinga. I dette ligger også en oppsummering av avhandlingas bidrag til forskningsfeltet.

Hvis avhandlinga inneholder tidligere publiserte artikler, skal sammendraget også innholde faglige ajourføringer, slik at avhandlinga som helhet framstår som faglig oppdatert. Alternativt foretas slike ajourføringer i hver artikkel.

Minst to artikler skal være publisert eller antatt til publikasjon i tidsskrift med referee-ordning godkjent av Universitets- og høgskolerådet

Avhandlinga skal være skrevet på norsk, svensk, dansk, engelsk, tysk, fransk, finsk eller samisk. Dersom doktorgradsstudenten ønsker å benytte et annet språk, skal det søkes om særskilt tillatelse til dette ved opptak, jf. forskriftens § 6.

Punkt 11 Veiledning (forskriftens § 19)

I forbindelse med søknad om opptak kan doktorgradsstudenten foreslå veileder. Styret for PhD-programmet oppnevner veileder etter innstilling fra det institutt kandidaten skal tilknyttes, og det institutt veilederen tilhører.

Dersom en doktorgradsstudent ønsker å skifte veileder eller få oppnevnt en biveileder, skal en begrunnet søknad om skiftet stiles til styret for PhD-programmet. Hvis en ønsker å skifte veileder flere ganger, skal det sammen med søknaden foreligge en detaljert plan over hvordan den gjenstående perioden skal brukes.

Punkt 12 Kvalitetssikring og rapportering (forskriftens § 21)

PhD-programstyret leverer rapport om kvaliteten i PhD-studiet til fakultetstyret innen 5. oktober. Rapporten skal blant annet inneholde oversikt over eventuelle manglende rapporteringer innenfor kvalitetssikringssystemet.

Punkt 13 Innlevering (forskriftens § 24)

Med søknaden skal det følge 5 eksemplarer av avhandlinga. Dersom avhandlinga godkjennes til disputas, sørger fakultetet for at det i tillegg blir trykket minimum 50 eksemplarer av avhandlinga.

Punkt 14 Oppnevning av komité (forskriftens § 25)

Styret for PhD-programmet oppnevner komité etter forslag fra styret ved det institutt doktorgradsstudenten er tilknyttet. Veileder kan komme med forslag til sammensetning av komiteen.

Punkt 15 Prøveforelesning (forskriftens § 33)

Doktoranden skal holde en offentlig prøveforelesning over oppgitt emne. Prøveforelesningen skal ha et omfang på 45 minutter.

Formålet med prøveforelesningen er at doktoranden skal dokumentere evne til formidling av forskningsbasert kunnskap. Forelesningen bør normalt legges opp slik at den med utbytte kan følges av tilhørere med forkunnskaper tilsvarende de en ville forvente å finne blant viderekomne studenter i faget (minst ett års utdanning på universitetsnivå).

I bedømmelsen av prøveforelesningen vektlegges både faglig innhold og evne til formidling.

Det er ønskelig at prøveforelesning og disputas avvikles på samme dag.

Punkt 16 Forsvar av avhandlinga (forskriftens § 34)

Lengden på doktorandens innledning bør ha et omfang på inntil 1/2 time.